

Lasse Persson i Persbo med de fyra döttrarna

Arkiv digital

Kopparbergs Län och Stora Tuna tingslag

Svea Hovrätt Advokatfiskalen

Svea Hovrätt- Advokatfiskalen Kopparbergs län EXIe:2746 (1686-1686)

Sidan 838-842

Anno 1686 den 7 sept: Holts efter afskiedh gjordt för Rätta å siste ting en ransakning öfwer the twistigheter som ähro några grannar emellan i Pehrbo emedan arbetet fant för widlyftigt att uthreda på Laga tinget.

Johan Adriansson i Sörgowik och Per Halwardsson i Pehrsbo kärade till Pehr Henniksson i Pehrsbo om $\frac{1}{4}$ dehl i Hustomten $\frac{1}{4}$ i Hyttan $\frac{1}{4}$ i Skarpegrahl och halfwa Owarbottens rödningen som Pehr skahl köpt hafwa af hust. **Karin Ersdotter** i Pehrsbo Johan Adrianssons moor modher (**måste vara hans hustrus mormor**) och Pehr Halwardsons fars moor modher för 7 Skeppund (...) jern. denne egen käranderna sade aldrig hwara bortlåten, icke som dhe förstådt, medh någons af nedergårdens (...) el. samtycktes, uthan det som tahles om 7 skepp: och Pehrs brief skola lyda uppå, hålla före wara nu practuerad thing och skall egendomen ej heller wara därmedh på tionde dehlen war betalt. Jämvähl klaga the sigh hawa most swara för uthlagorna altderefore begiära nu beräkning på egendomens *beränt*, item uthlagorna i; noch att Pehr bewisa må huru och af hwem han fådt brief och boomärkes, hwaremedelst han sedan fådt sigh rättens försäkringar och fasta. Pehr Hennickesson protesterade mot dhen misstanke och beskyllning han belägges medh, och hälsar sine mederparther tilbacker för prederlige män, som således tahla på det som erliges förhåller. Och inlade han först en köpeskrift af d. 28 Febru: 1662, hwar under finnes tecknade Hust. **Karin Ersdotters** namn mågens Hendrich Pehrssons medh des bomärken item Britta Pehrsdotters, noch såsom för wittne Samuel Pehrsson i Sörgowik, hwilken war Hust. Karins andre måg och är Johan Adrianssons swärfadher, än Olof Halwardssons (P:s anm: Malin Jonsdotters son) i Persbos namn till wittnes, item sahl. Lars Olssons en gl. Skrifvare, denne lagskrift/: som lyder på $\frac{1}{4}$ i gårdstomten en skogeteegh liggande emellan tack(...) i stenkohlningarna intill stora kohlninge botten och en slogheed som Hennike Spielbosson (P:s anm: **Spielbo Perssons son**) haar oprögdt på obyt skogh, det hust. Karin allt såldt i bytet på sin arwslott/: föruthan annan egendomb, som Hännike ej begiärdes:/ är opbunden 1 gång d. 15 Janu: 1665 2 gg. D. 23 juni 1666 och 3 sin d. 24 janu: 1667, sedan häradt satte *äghwit* som inlades d. 12. 13 juni 1668 Item lagmans confirmation af d. 12 sept 1671 under dhen tidh detta köp laghfors sade Pehr Hennikesson det blifwit klandrat af mågen Samuel Pehrsson (**Karin Ersdotters**) och haar han derfore än måst utgifva i förlikning $1 \frac{1}{2}$ skeppund (...) jern. hwarpå attestation inlades af d. 2 juli 1665 där under Hans Adriansson i Sörgowik attesterat, item Samuel Pehrssons och dess hustru Martina Pehrsdotters namn tillika står. Emot denna attesten sade Samuel Pehrsson alldeles nog, att han aldrig däråf weet, ty håller något jern derpå fådt, eller något tahl häröfwer förluppi Pehr och have emellan, det bedyra han på sin siähl och tilbuder edhen, men haar han dock gjordt att hans swärmodher optagit något af sitt arf af Pehr. Afskiedades ett häröfwer bör Adrian förhöras, ty det war klart att han medh sin egen hand skriften underdecknat. Härnäst sade mågen Hänniche Pehrsson (**Karin Ersdotters**) att han aldrig satt sitt bomärke under satt han svär det står där uthan det minnes han, att Per Hennickesson tahlade medh hans swärmodher å sitt yttersta om denne händelse och gl. Skrifwaren Lars Olsson war då medh tillstādhes, men han gick åt skogen, och weet ej wadh sedan skiedhe eller slöts. Item hade Hännike (Hindrich) sin hustru Britta Pehrsdotter öfwer detta sigh ej weta häråf och förmåår hon ej inkomma. Pehr Hennichesson sade gumman hafva lefvat i någre åhr sedan han köplööst medh henne.

– Från nästa stycke, andra stycket se efter antavlan. Här bör vara att Marit var gift med Erik och att Marits moder skulle vara den omgifte dottern Barbro Larsdotter. Barbro finns fortfarande kvar i Hemmingshyttan 1604, finns med sin make Hans Larsson, troligen redan 1571 Hemmingshyttan. Att hon skulle gifta om sig vid pass 50-55- års ålder kan väl stämma, men om hon hade dottern Marit bör denna dotter även ha varit dotter till Hans Larsson, maken i Hemmingshyttan som är död år 1604 för då finns endast Hustru Barbro enligt mntl.

Eftersom **Karin Ersdotter** verkar ha större delen från Persbo och som jag sagt att Barbro troligen inte är mor till Marit eller mormor till Karin Ersdotter. Kanhända det var mer troligt att det var Kirstin Larsdotters dotter till Lasse Persson nr 1, i Persbo och hennes dotter var Marit. På så sätt får man också ihop delarna från Persbo.

Lasse Persson kring 1556-1566 enl. tinget 1686. Lasse Persson finns i Persbo mntl. 1539	Lasse Persson Gläfse / Persbo / Fragg Lasse Persson finns i Fragg mntl 1539
Karin Larsdotter gift med Jon Larsson, maken från Lerendebo. Denne Jon Larsson lever 1616.	Kirstin Larsdotter, vars bror var Jon Larsson död före 1593 och han var gm NN Larsdotter, Lars Rafualdssons dotter
Son Nils Jonsson soldat	Dotter NN gm Nils Persson i Westerby Även Marit kan vara en dotter gm Erik Hindersson han finns här i Mårtensbo enl. mntl. år 1620. Och i Moran finns Hindricus enl. mntl. 1604.
Son Per Nilsson gm Karin Ersdotter , då hon har större del i Persbo flyttar paret till Persbo igen.	Karin Ersdotter

1597 på Söderbärkettinget

Kom hustru Anna i Munketorp och talade till Nils P.son i Wästerby om en jordedejl i Gläfse. Då fants i sanning att en benämnd Lasse Raffualdsson sålde samma dehl i Gläffse till Nils Pederssons hustrus moderfader Lasse Persson i Gläffse. (Kjell Wadfors)

RA: Strödda domboks- och rättegångshandlingar, volym 6

Ting juli Anno 1593 hade Edla Wälborne herr Bengt Ribbing lagmansting vid Sala bruk Dhit församlats allmogen från Norbergs, Skinnskatteberg med Söderbärke socken.

Hustru Sara i Norr Hörende vid Wästerfärnebo socken klagade att Ingel Ericksson i Floda socken hade såld någon jord som hennes **salige** fader (Jon Larsson ärver Persbo / Fragg delen) köpt uti Gläfse i Söderbärke socken. Efter svaraden icke var tillstädes så ville herr Bengt ihole med thenne dom sammeleds om then del dhe äge tillhopa vid Persboda och Grenze socken.

RA: Strödda domboks- och rättegångshandlingar, volym 6. Den 27 februari 1596

Hustru Sara i Hörende uti Fernebo socken, talade efter någon jord i **Gläfse** som hennes fader **Jon Larsson och hans broder Anders Larsson** köpt hade af en benämnd **Wilken Hansson**, (noterad i den årliga räntan för Gläfse åren 1562-1563), och bytt så jord sig emellan (ej att förväxla med Widich Hansson). Förenämnde **Joan Larsson** behölt deras arfjord i Fragg och Pedersbo, och Anders bekom för sin del köpeiorden i förenämnde Gläfse. (Billberg.info)

– Från detta första stycke kan man utläsa följande:

Lasse Persson

Son Nils Jonsson soldat

Son Per Nilsson gift 1632 med **H. Karin Ersdotter**

Det är denna **Karin Ersdotters** del i Persbo man vill ta reda på.

Britta Persdotter f. 1628 gm Nils Halvardsson i sitt första gifte, han är då mågh till Karin Ersdotter	Britta Persdotter i sitt andra äktenskap gift med Hindrich Persson f. 1614 i Sörvik, han är då också mågh till Karin Ersdotter	Martina Persdotter gift med Samuel Persson också han mågh till Karin Ersdotter
Son f. 1646 Halvard Nilsson	Svarande: Son <u>Peder Hennikesson</u>	Denne Samuel Persson är svärfar till Kärande: Johan Adriansson då bör hans hustru vara NN Samuelsdotter, vars mormor var Karin Ersdotter
Kärande: Son <u>Per Halvardssons</u> f. 1669 farmors mor är då <u>Karin Ersdotter</u>		

Här ovan är det alltså Per Halvardsson och Johan Adriansson kärande till svarande Peder Hennikesson, vilka alla förstas lever år 1686.

Förfrågades huru stoor bördh hust. **Karin Ersdotter** haft i byen eller hemmaneth medh Pehr: Då bekändes så, att salig Lars Pehrsson i Pehrsbo för 120 å 30 år sedan egde halfgiordhhen. Dess barn wore 4 döttrar. **Barbro** blev gift med Hans Hemmingsson (?) i Hemshyttan och sålt sin del 1589, wore sedan gift till Bergs socken uthi Upsala By (?), då och sade hon sitt köp genom insänd skrift i Rätten *Noterad A.* 1629 och det dotter **Marit** blifwit gift till Mårtensbo i Söderbärke medh en man Erich benämnd han hade en dotter som heet **Karin Ersdotter**, hwilken köp giordt medh **Pehr Hännickesson** om jorden som nu bestrides: denne **Karin** haar varit gift medan den Pehr Nilsson benempt 1631 på lagmanstinget wart igen fjerde (*inskrivet efteråt, som lite osäkert*) dottern sedan såsom domen utviste och kom så att bo i Persbo. **Pehr Nilssons** barn var wore **Britta Pehrsdotter** som nu klandrar tillika med sin sone sohn Pehr Halwardsson, item mannen Hendrich Persson, andra dotter var Malin Persdotter som död ähr Halwardh Pehrssons hustru i Sörgowik Johan Adrianssons swärmodher som nu och klandrar emot Per Hennickesson. **Anna** blev gift med **Pehr Mattsson** i Sundbo och togh lösen af swågern **Joen Larsson** i Pehrsbo 1589, som bodde kvar i Pehrsbo på hemmanet och hade dottern Karin (*Dotter nr 3 Larsdotter, de är dessa Joen och Karin, som bodde kvar på hemmanet*) till hustru.

Karin eller Jon Larssons arvingar är således (...)

1. Cherstin Jonsdotter varit salige Bo Pehrssons hustru i Pehrsbo des son war Hennieke Spielbosson, hans sohn Pehr Hennickesson.
2. **Malin Joensdotter** (13459+13469) **Halfward Olssons** hustru dess söner Joen och Olof Halvardssöner. (*P:s denne Halvard Olofsson finns med i mntl. Persbo 1642 Bonde, hustru 4 söner och 1 dotter*
 1. Jon Halvardsson i Persbo f. 1616 i Persbo d. 1683-07-23 gm Kerstin Hansdotter f. 1635 Brundsvik
 2. Olof Halvardsson i Persbo
 3. **Britta Halvardsdotter** (XII 6729) f. 1620 i Persbo, gm Anders Jönsson i Grufriiset
 4. **Erik Halvardsson** (XII 6734) f. 1620 i Persbo, förste upptagaren i Svarthyttan kring 1650
 5. Per Halvardsson i Svarthyttan kring 1653.)
3. Marit Joensdotter Lars Jönssons hustru i Pehrsbo dess sohn Lars Larsson eller skommare Lasse med dess systrar.
4. Margareta Joensdotter Nils Östenssons i Ingevaldsbo bortbytte sin dehl här liggande till (*sin fyrmänning not 5*) Halward Hermansson (*P:s vars far var Herman Hännikesson i Halvardsbenning*) i neder Pehrsbo emot jord som Halvard ägde i Ingevaldsbo.
5. Britta Joensdotter **Nils Bengtssons** i Norgovik i dess dehlning hawer i hemsjorden och skogen af Hännike Spielbosson barn och i Hagen af **Halward Olsson** barn.
6. Nils Joensson brodern soldat, dess dehl hafwa köpt till en system Hust. **Malin** medh dess man **Halwar Olsson** och andra parten Sahl. Brodhern Hans Joensson, dock är någon tvist emellan köparna om skogsparten.
7. Hans Joensson i Pehrsbo war andre brodern hwilkens egen dehl med dhen part som han fådt af Niels, är nu alt gången i gäldh betalning och af Pehr Hennickesson inlöst.
8. Lasse Johansson i Kleenshyttan, sålt sin brodheres dehl till Hans Joensson, och är nu i Pehr Hennickesson händer med then andre Jönsses egendom.

Britta Larsdotter fjärde system Hans Jönssons hustru i Torberbo i Noore Bärchie haar sålt till Hennieke Spielbosson sin fierdepart som fastebreefvet utwiste af d. 21 febr 1631. Efter denne inustade underrättelse om arflinien, förfrågades nu om dehlen finnes något af wärde af huru bortskaffat är medh dhen sålde egendomen ifrån Hust. **Karin Ersdotter**? Pehr swarade, att det war småtegar och skiften som lågo honom till lägenhets och hust. Karin frånlägne, altså hon såldt dhen samma, och efter han nu haar opwist sine riktighe skiähl därpå, ty påstår at blifwa concerverad därwidh. Käränderna sade att denne egendom är medh uthlagde wärdet ingaledes betalt och omisterlig från theras fjärdepart i hemmanet, altså pretendera få tillbaka det som till den fjärdeparten hörer och lyder.

Resol:de det som till fjärdeparten lyder och ligger, kan ej wägras att inlösas sit under igen emot fordom uthlagde wärdet, på det hemmanet blifwa orubbat uhr sitt rätta lageskifte, hålt att Kongl. Placatet d. Ao 1677 förbjuder sådan rubbning, bara och wedergående inta beräkning på uthlagorne. Angående miuirene om uthpractiserade köpeskrift och bomärken: Så aflades at dhen saken skulle ankomma på Adrians förklarigh om des attest. Sisdt warde Henrich Pehrsson sielf bekänna sigh klandrat hafwa såsom bördsmän att opbudh för Rätta och klagat att Pehr likwähl tagit fastebref alltså komme han således till sanningens bekännelse, hwarföre och är brothsligh till straff för han sådan shympf Per Hennickesson tillagt haar och angifwit alt wara hembligen giordt och honom för detta okunnigt, och remitterades saken till västra laga ting.

Pehr Andersson i Pehrsbo på neder Byenswegnar tahlade till öwerbyboerne om en anparth i uthwerkan, så mycket som skulle belöpa uppå Hust. Margareta Joensdotter i Ingewallsbo 1/11 dehl under helften af Lars Pehrssons halfgiärd hemman. Sörboerne sade att dhe hafwa en likt synes, fådt nu höftelig dehl häremot uthi Skyrkohlningen. Pehr sade att dhen dehlen hörre Halward Hermanssons (Herman Hennikessons son, Herman gm Britta Persdotter, Britta Persdotters far Peder Jonsson var kusin med Lars Persson i Persbo del II, han som var far till de 4 systrarna) hemman till efter gammalt bythe och skjuter sigh till reef och prefs om icke om icke brister i utverkan för dheras hemman, så dhe har hafwa misstänka till sin fullnadh dhen afsatte dhelen i Skykolningen. Blef aftalat, att efter genom syhnee och förlikningar hemmanen för detta skildt sigh emellan medh wisse gränser, hwilka förlikningar för rätta blifvit Confirmerade: Altså så kan deras utmarker nu ej underkastas proff och nytt bythe: Uthan må gode män passa och pröfva bägge hemmanens utvägar och finnes då Halvars hemman mark större hålles hålles så före dhe fandt sin afrättning finnes kan och mindre än sigh bör, tages då fullnader för systerdelen af öfver hemmanet.

Erik Larsson i Brunnsvik salig Joen Halwardssons måg i Persbo inlade köpebref af d. 28 janu. 1616 och fastebref af d. 31 maj 1622 på soldatens Nils Joenssons dehl som en tidh bodt i Getebo. Denne Nils har sedan och gifwit ett annat köpebref till salig brodern Hans Joensson af en på sin brodersdehl: därföre salig **Halward Olsson** (13458+13468) och Hans Joensson förmärkas sålunda måtte sigh förrent att Hans behållit all hemmansjorden i Åker och eng som dehlen pålopp, men **Halward** all uthmarken. Nu haar Nils sedermera såldt en stor röding som han på skogen uptagit för 10 skeppund (...) jern till Hennike Spielbosson söker altså Erik Larsson få gifwa Henniks arfwingar dhe 10 skeppund (...)jern igen och will hafwa rödningen efter han med sine consorter bör hafva all uthmarken Pehr Hennikesson inlade köpeskriften på rödningen ad d. 15 janu: 1642, och sade att Nils har rödningen af lika mark opptagit, derföre will dhen behålla. Efter mehra ransakan häröfver fants, att 2 ne byten gådt öfwer salig **Joen Larssons** boo medan han warit gången i 2ne gifte, altså sonen Nils Jonsson såldt widh hwardera arftagandet sin dehl som han ärfva fådt och uthgifvit derpå första köpeskriften till salig **Halwar Olsson** 1616 då som Hust. **Kerstin Jöns** första hustrus fiärdepart är fallen till arffs och tredieparten af Hust. **Annas** i Sundbos fjärdepart under samma gifte inlöst. Och andra skriften till salig Hans Joensson 1622, då han befinnes nu hafva ärft efter sin faar uthi behållden 2/3 delarna af moor systemns Hust, Annas inlösta del, doch har i then funnit sigh tillhörig skogen undanbehållit till någon tid och för endelst han genom det förbehållet märkes hafva rödningen optagit på skogen som sedan genom a part kiöp är opdragen till Hennik Spielbosson. Men Hans Joenssons rätt i byn har Pehr Hennikesson nu om händer bekommit efter sahlig Jöns Hansson som war Hans Joenssons son.

Resol: Såsom befants att Nils Jonsson bortsålt sin första arfsrättighet till **Halward Olsson** 1616 och 1620 har **Halward Olsson (P:s d. 1632)** bytt sigh till Hagen där han sedan bodt., hvaröfver ting confirmation gifwin är d. 31 juni 1644 och altifrån bytestiden **Halward Olsson** och dess arfwingar intet egdt i Hemsjorden, ty hölts så före, att **Halwar** då bortbytt all sin jord i hemmanet eller hemstäckten nämligen så inbytte jorden som det mehra till dhe andre på hemmanet boende, som wore des fadher Joen Larsson broderns Hans Jonsson och swågern Nils Bengtsson, derföre will nu Erik hafwa rödningen ifrån Pehr i bythe, så går Pehr deremot i bythe med honom i skogsanparten, och vilkendera låten som då bättre finnes uppfylles af dhen andre des värde i jern eller penningar så the efterför kiöps anledning blifva befodrade hwar till sin behörige rätt, nämbl Halvars arfwingar tyckes tilböra 1 1/3 systerdehl och Per Hennikesson för Hans Jonssons kiöp 2/3 del systerdehl och Pehr hafver markt utgör denne röding el. skogspart lydande till Nils Joenssons dehl utlösa sine syskon efter han har rätten i Bohlbyn.

Begärande Erick Larsson i Brunswik medh någre dess interesenter andre **Halward Olsson** Hännikens parth i Öster Pehrsbo reef på utmarken och afrättning för sine dehlar: efter någre interesferade skole förgårdt å lika skogen. Härremot Pehr Hennikesson medh flere consorter i Lars Pehr hemman ej nekade. Derföre afskedades att så sker må, ty att lagen så bjuder i 32 kap B.B.L.L: och alla rödningar som uthom bolby hägnaderna ligga räknas och indrages under bytet. Vilket således rättas och lagas nedergående emellan nembl. Hust. **Barbro Larsdotters**: arfwingar antaga en fierdeparth. Hennike Spielbossons arfwingar optaga för Hust. **Britta Larsdotter** i Torberbos dehl under fierdeparten Hust. **Karin Larsdotters** som till dess hon ärfde en löfte till hemman medh sin man **Joen Larsson** i Pehrsbo. Hust. **Anna** dehl i Sundbo hemmat 2/4 dehl af hemmanet sine arfwingar, som återfördes i 11 dehlar och derför optages nu efter warderas rätt och lösning af Pehr Hennickesson medh dess samarwingar 2 dehlar. Pehr Hennickesson enskilt 4 2/3 dehlar. **Halward Olofssons** arfwingar 2 1/3 dehlar. Lars Jönssons arwingar 1 dehl. Om Nils Östenssons i Ingevallsbo 1 dehl twistades, antingen then må wara *afyttrad* för detta och ingreppes till **Halwards** hemmans skog eller ej: Och ifall dhen finnes för aftagen som står till förrlaget profret öfver bägge hemmanens skogh: så går då allenast dehningen under Lars Pehrssons hemman på 10 dehlar, Lars Jönssons arfwingar begärar att få utrefva låta sin dehl i gamble hemmanet,

kunde ej håller dhem wägras i hwilken dhe sade willia sedan uthbyta till torpet där dhe boo.

Fam. Nils Joensson representerad vid ting 1615.

1611 Norrbärkettinget.

Oloff Larsson (26946) i Lerendebo bjuder upp en broders del ibidem, köpt av sin broder, **Jon Larsson** (26918+26938) i Pedersbo, för 12 1/2 fat järn. Än en broders del där köpt av sin broders son Anders Pehrsson i Köping för 10 fat. Item en systerdel ibm, köpt av Peder Jonssons barn i Osmundbo för silver 15 lod samt järn 3 fat.

Samt hänvisar Anders Winroth till...

Att denne Olof var den **Olof Larsson** som bodde i Lernbo framgår av detta:

"Enligt domboken 18/1 1610 (Dalarnas domböcker I AI:9, Sigvard Öhrns avskrift) i Äppelbo hade **Jon Larsson** i Persbo och **Olof Larsson** i Lernbo sålt en brodersdel i Olof Matssons hemman i Storbyn, Äppelbo sn, till Henrik Pederssons hustru Ingeborg på Born."

Återgår ni till systrarna. Dessa bör vara födda mellan 1540-1560. **Hans Larsson** i Hemshyttan endast han står för hemmanet 1682, 1604 står **H. Barbro** för hemmanet. **Barbros** och **Hans** dotter Kerstin Hansdotter var gift med Kielfast i Fragg.

Anno 1608 på Söderbärkettinget.

Kom Keluast Holstensson i Fragg i Norberg och sigh förfrågade om han ej må få lösa igen en jordedejl i Pedersbo, som hans hustrus moder, hustru **Barbro** i Hemmingshyttan såldt hade till Jon Larsson i Persbo.

– Till Jon Larsson från Lerendebo, gift till Persbo, sålde hon sin del i Persbo, enligt ting Anno 1606 den 24 januari var lagha tingh i Gränge socken i Pedersbo. Då med hänvisning till att hon sålt jorden i Persbo kring 1587. Det är denna del som Kielfast nu via sin hustru vill köpa tillbaka i Persbo.

Anno 1606 den 24 januari var lagha tingh i Gränge socken i Pedersbo.

Så och ett bref lydande huru **Hans** Pedersson (här måste det ha blivit fel, skall vara **Hans Larsson**, han var också nämndeman på Söderbärkettinget 1592 och 1593) på Henningshyttan samt hans hustru, Hustru **Barbro**, samt och **Peder Mattsson** i Sunndebo på Gamla Norberg samt hans hustru, hustru **Anna** benämnd, vilka vore Jan Larssons hustrusyster, de haffua sålt till förenämnde Jon Larsson hvar sine systerdel i Pedersbo både hus och jord, för två läster osmundsjärn. Hade och Jon betalat fadher Lasse Pedersson, som var Jon Larssons hustrus samt förenämnde hustrurs, så att på dem två löp 12 fat, skall och inräknas på samme systerdelar. Tillsades bref gifves. – Obs. Det andra brevet man hänvisar till, ”så och ett bref”, här talar man inte om något bestämt datum.